

SZAKKÉPZETTSÉG ÉS BECSÜLET

Irta: Malusev Cvetko

Ujjjéépülő államunk ifju közigazgatása sok nehézséggel küzd. Nap nap után találkozunk emberekkel, akik saját megfigyeléseik alapján azt állítják, hogy ebben az államban valami nincs rendjén, mert ime csak egy kicsit körülnézünk és korrupciót, nemtörődőséget, bürokráciát és a régi rendszer minden hibáját megláthatjuk. »Hát ezt nevezitek új államnak? Hát ez a népi demokrácia?« kiáltanak fel, amikor már egy zsákravaló hibát és bajt felhántak.

Talán feleslegesnek tűnik, de el kell mondanunk: magunk is tisztában vagyunk azzal, hogy az új állam nem képes egy csapásra minden hibát orvosolni, minden bajt megszüntetni. Hiszen mindazok, akik lelkes iglenlői a mai új rendszernek, minden lelkesezésük mellett is a valóság vonalán mozognak és mint ilyenek maguk sem hunyhatnak szemet a bajok és hibák láttán: jobban mondva, épp az ő kötelességük, hogy a hibákat első-sorban észrevegyék és minden lehetőt elkövessenek, hogy azok többé ne forduljanak elő. De a fentemlített »kritikusok« erre is csak azt mondják, hogy »majd meglátod!« »Igazán javíthatatlan idealista maradtál!«, avagy »Én sohasem tudnék ilyen rendszerről lelkesen beszélni.«

»Bírálatuk« anyagát nagyjában két csoportba oszthatjuk. Panaszuk mindig arra lyukad ki, hogy a közigazgatásban és annak közegeiben, a tisztviselői karban igen sok olyan ember van felelős helyen, aki a reáháruoló feladatkört kellő szakképzettség hiányában nem tudja ellátni és ebből az államban és az állam polgárainak óriási kára származik. Afölött siránkoznak, hogy diplomás emberek munka és kenyér nélkül vannak, mert az állásokat képzetlen munkások töltik be. Azon csodálkoznak, hogy illetékes körök az ilyen szembeszökő munkaszervezési hibát nem tudják észrevenni, vagy hogy még akkor sem ütik helyre a hibát, ha már valaki rámutat, hogy »íme, itt a hiba.«

A másik panaszcsopord oda irányul, hogy közhivatalaink előtt még mindig rengeteg ember várakozik, míg ügyes-bajos dolgában sorra kerül, holott egyesek ügyét soronkívuil, »protekcío«-val rövid úton elintézik. »Sokszor« úgy mondják »épp azok a fasiszták ülnek a hivatalokban, akik a megszállás alatt együttműködtek a megszállókkal és a régi rendszer minden piszkáért felelősek.«

Ha ezeket a panaszokat az ember ellenvetés nélkül végighallgatja, következik a feketebörzék felsorolása, az ö s s z e s hatósági intézkedések »szigoru« elbírálása, végül pedig a helyzet »tudományos analízise, amey — mint kétszerkettőnégy — bebizonyítja hogy már nem tarthat sokáig, mert a munkásság és a parasztság elégedetlen«, sőt már titkos szervezkedés is észlelhető.

Ezek a kávéházi konrádok lelkükre vették az államrendszer súlyos gondját, mert ha ők ezzel nem törődnének, nem volna, aki ezzel foglalkoz-

na. Homlokukat ráncolják és komoran néznek maguk elé.

Bármennyire is nevetséges bírálatuk gondolatmenete, mégsem hagyhatjuk figyelmen kívül, amit mondanak. Lehet, hogy illetéktelenül és illetéktelen helyen gyakorolják kritikájukat, de nem lehet letagadni, hogy bírálatuk lényegesen számunkra is fontos adatokat tartalmaz, melyek kellő mérlegelése sok tanulság levonására ad alkalmat. Minden vélemény hat, az építő bírálat elősegíti az építést, a romboló a rombolást. Mindazok, akik a jelenlegi helyzetet nem szívesen látják, sűrűn használják a bírálat fegyverét: tisztában vannak azzal, hogy a demokratikus rendszer ápolja a kritikát és semmit sem tesz az olyan bírálók ellen sem, akiknek kritikája szemmel láthatóan romboló, éppen mivel az igazi demokratikus rendszer erős meggyőződése, hogy »a romboló kritikát az építő előbb utóbb úgyis legyőzi.

Építőnek csak az a bírálat mondható, amely a hibák felsorolása után a helyes megoldást is megmutatja és addig harcol, amíg a helyes megoldás nem vezet érvényre. Viszont az a bírálat, amely a hibák felsorolása után arra lyukad ki, hogy a munkásságnak és parasztságnak elégedetlennek kell lennie, egyenesen rombolónak mondható és vele szemben minden eszköz igénybe kell vennünk, értesületlen emberek könnyen felülhetnek és magukévá tehetik azokat a rosszindulatú következtetéseket, amelyeket az ilyen »kritikusok« levonnak.

A szakképzett tisztviselők tényleg lényeges kérdése az új közigazgatásnak. Senki sem vonja kétségbe, hogy a munka csak akkor megy jól, ha azt tényleg szakképzett emberek végzik. Az is nyilvánvaló, hogy lépésről lépésre találkozunk emberekkel, akik a rájuk háruló feladatokat nem tudják kellően elvégezni, mert hiányzik hozzá az általános szakképzettség, a rátermettség, a tapasztalat. A tények felsorolása, azonban még nem segít a helyzeten. Mélyebb elemzés tárgyává kell tennünk ezeket a tényeket: fel kell kutatnunk az okokat, amelyek idevezettek és ennek alapján keresnünk a kiutat a nehéz helyzetből.

Tudjuk, hogy a fasiszmusnak igen sok szakképzett ember sikerült megvásárolnia, vagyis más eszközökkel a szolgálatába állítania. A finánciókések kis csoportja nem végezhette el az államirányítás hatalmas munkáját, ha az értelmiségiek erre nem vállalkoztak volna. Az értelmiségi osztályhelyzeténél fogva nem helyezkedett oly élesen szembe a finánciókések uralmi rendszerével — a fasiszmissal — mint a munkás, vagy paraszt. Ha ezt kivételesen megtette, úgy csak egy igen mély erkölcsi meggyőződés alapján. Lényeges részük »loyális« volt a fasiszmus idején.

Ebből az egy tényből láthatjuk, hogy igen óvatosan kell kezelni a közigazgatási tisztviselők kérdését. Könnyen előfordulhat, hogy rossz választás esetén az új rendszer legnagyobb ellenségei kerülnek felelős állásokba, ahonnan kártevő munkájukat zavartalanul folytathatják és az új rendszert veszélybe sodorják. Erre meg is volna az okuk: régi gazdájuk, a fasiszta finánciókéke 15—20.000 dináros fizetéseket juttatott neki, míg az új államrendszerben akár milyen magas helyekre kerüljenek is párezer dinárnál

nem jutnak tovább. Ezért minden értelmiséginek ki kell állnia az u. n. becsület-próbát is. Ténykedésével, magatartásával kell bizonyítania, hogy barátja és nem ellensége az új rendszernek, mielőtt tehetségének és szakképzettségének megfelelő állásba jut. Egyszerűen »loyálisnak« lenni itt nem elég! Mert a loyális az ilyen emberek számára csak azt jelenti, hogy nem szegül ellene az új rendszernek, de nem azt is, hogy hajlandó érte áldozatokat hozni. Amikor ma az újjáépítés idején mindenkitől a legnagyobb önmegtágadást, áldozatkészséget és türelmet kell megkövetelnünk, akkor elsősorban a köztisztviselőkre gondolunk és úgy hisszük, hogy akik a közszolgálatban állanak, elsősorban kötelesek jó példával elő járni, mert különben példájukkal rombolnak. Ez pedig a bizalom halála.

Hogy közigazgatásunkat ettől a betegségtől megóvjuk, az elején kell a gyógyítást kezdenünk, amíg a baj nem harapódzott el, amíg nem vált általános tünetté. Minden állampolgár elsősorú kötelessége, mindjárt a helyszínen, ott: a postán, a városházán, az adóhivatalban, bárhol érelyesen és szabatosan a hivatalnok szemébe mondani munkája hiányait, vagy szabálytalanságait. S ha a hivatalnok erre gorombasággal válaszol főnökhöz fordulni, ott is becsületet és rendes munkát követelni, és így tovább mindaddig, míg a hiba orvoslást nem nyert. Elmúltak az idők, amikor a hivatalnokok a maguk hivatalában kiskirályok voltak és úgy képzelték, hogy a nép csak azért van, hogy uralkodjanak felette.

Közigazgatásunk legfőbb jellemvonása a nép tényleges uralma. Sokan nem tudják, hogy joguk van a bírálat fegyverét az államgépezet közegeire alkalmazni és hogy ezért ma nem büntetés, hanem csak dicséret és elismerés jár. Tudjuk mindannyian, hogy a lezajlott választásokon, hogyan szavaztunk: minden hivatalban választott emberek ülnek. A választások szabadok voltak és ezentúl már mindig szabadok is lesznek. Ha megnevelődött, rossz tisztviselőket választottunk, vagy tűrjük őket, vagy leváltjuk és újakat választunk. Más kiút nincs. Ha nem akarjuk tűrni, választásokat követelnünk. Ebből azonban azt a tanulságot is le kell vonnunk, hogy választások idején mindenki vegyen részt, de nem csak a szavazó-cédulája kitöltésével, hanem aktív bírálattal is. Minden jelölt bírálható és ha tárgyilagosan, komolyan megmondjuk kifogásainkat jelleme, magaviselete, multja ellen — senki sem szavaz rá.

Hogy a kritikát az emberek nem úgy gyakorolják, ahogy kell, annak tulajdonítható, hogy Vojvodina a régi Jugoszláviában gyarmati függőségben élt s a nép megszokta, hogy a közigazgatás közegeitől féljen, mert nem választott emberek, hanem a nagyszerb gondolat felbérelt hóhéraj voltak, akik durvasággal és erőszakkal védték munkaadójuk és sajátmaguk kiváltságos helyzetét.

Ma azonban maguk a választott hatósági emberek, a tartományi kormány, a központi kormány, sajtó, rádió — egyszóval mindenki harcol a bürokratikus, rossz hivatalnok ellen. Nekünk is kötelességünk ebbe a harcba bekapcsolódnunk. Fel kell használnunk minden eszközt arra, hogy közigazgatásunkat a bürokráciától megszabadítsuk.